

ز مخشری

پورا صحیح القرآن مجید

مترجمی

علی نظایم

للمؤلف

«وماذا افلح الجہال ایقنت انی»
«انا المیم والایام افلح اعلم»

معارف نظارت جلیہ سنک رخصتیلہ طبع اولنمشدر

رخصتنامہ نومروسی ۱۰۶۹

استانبول

(س) شرکت مرتبہ مطبعہ سی — باب عالی جادہ سندہ نومرو ۳۴

۱۳۰۳

اداره شرکت مرتبیه مطبعه سی — باب عالی جاده سی
نومرو ۳۴

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اجلہ اہل تفسیردن واسم سامیلری (ابو القاسم محمود) اولوب خیوہده برقریه یه منسو بیتله (زمخشری) دیو بنام و ۵۳۸ تاریخنده دفین خاک احترام اولان مشهور صاحب کشفک بالتالیف (نوابغ الکلام) تسمیه ایتمش اولدیغی کلمات فصیحہ و جمل بلیغہ درکه مطالعه سندن ظاهر اوله جنی اوزره حقیقت و ماهیتلری مجانس اولان جواهر الفاظک و صناعت تجنیسک قوالب معانیده کوسترلمش برر صورت رنکینیدر. بونک بزجه و خصوصاً عربی متعلملرنجه فوآندی منکر اولدیغی کبی قیمتی فرنکلرجه دخی مقدردر. اصلی عیناً طبع و همده لسانلرینه نقل اولنمشدر.

سایہ معارف و ایہ حضرت پادشاہیدہ مکتب
 سلطانیہ آٹان عربی دروسی میانندہ نوابغ الکلم
 ترجمہ علی الاختصار نقل ایدلمشیدی . بودفعہ
 انک طبع و نشری دخی آرزو اولندی . اصل
 مقصود ابنای جنسہ اصلی ارانہ اولوب ترجمہ
 آکا بہانہ اولمغلہ اصلی برابر طبع ایتدیرلمشدر .
 کرچہ محسنات لفظیہ رغبت ایتمینار واردر
 ولکن محسنین معنادن خالی اولمیان بو محسنات ذوق
 سلیمہ موصل لذاتدر .

هر کس از شیوہ کل فہم معانی نکند
 شرح آن دفتر ننوشته ز بلبل بشنو

— اصلک مقدمہ سی —

اللهم ! ان مما منحتني من النعم السوابغ، اللهم
 هذه الكلم النوابغ، ناطقة بكل زاجرة وموعظة،

حَاثَةً عَلَى كُلِّ عِبْرَةٍ مُوقِظَةً. كَأَنِّي الْقِنُّ بِهَا مَجَلَّةٌ
 لِقِيَمَانٍ، وَأَصِفُ بِهَا حِكْمَةَ آصَفِ سُلَيْمَانَ، وَلَكِنْ
 ثُمَّ آذَانٌ عَنِ اسْتِمَاعِ الْحَقِّ مَسْدُودَةٌ. وَأَذْهَانٌ عَنِ
 تَدَبُّرِهِ مَصْدُودَةٌ، وَنَاسٌ لَهُمْ مَضْجَعٌ مِنَ الْغَفْلَةِ
 مَمْهُودٌ. يَقِلُّ فِي آخْفَانِهِمُ السُّهُودُ كَأَنَّهمْ فُهِودٌ.
 فَهَبْ لَهَا مَنْ يَرْغَبُ فِي الْأَدَابِ السَّنِيَةِ السَّنِيَةِ،
 وَالْعِظَاتِ الْحَسَنَةِ الْحَسَنِيَةِ. وَيَهَيِّزُ لِلتَّرِينِ بِمَا حَيْكَ
 مِنْ وَشِيهَا، وَصَيِّغَ مِنْ حَيْثُهَا. وَخُذْ بِأَيْدِينَا إِلَى كَسْبِ
 مَا تُحِبُّ وَتَرْضَى، وَوَفِّقْنَا لِمُدَاوَاةِ الْقُلُوبِ الْمَرْضَى.
 إِنَّكَ أَقْرَبُ قَرِيبٍ، وَأَجْوَبُ مُجِيبٍ.

(١) صه = منع والحصره
 (٢) اضطرع = ظهر وظهر
 (٣) كوز قياقه
 (٤) اربقورنر
 (٥) فهد = فارس
 (٦) ربيع وعيد
 (٧) رسول اكرم افقه سرب
 (٨) جمع غظه = بند
 (٩) صه البريم سرب
 (١٠) صبه = صانعه وطوقومه وناير ايقه
 (١١) وعل = كثره براره رينت دلومه
 (١٢) صاغت وصوغ = فوكاينه
 (١٣) قلبي = عورت دوزكي
 ترجمه سی

يا الله! هر زاجره و موعظه بي يعنى تنبيهات
 مؤثره و مقالات ناصحه بي ناطق اولان و خواب
 و غفلتن بيدار ايديجي هر عبرت مفيده به انساني

مشوق بولنان شو نو ترتیب کلماتی بکا الهامک تام
و کامل اوله رق اعطا بیورمش اولدیغک نعمت لر
جمله سندن در . هانا که بن بو کله لر ایله حضرت
لقمانک مجموعۀ نصائحی تلقین و وزیر حضرت
سلیمان اولان جناب آصف بن برخیا نک حکمتی
وصف و تبیین ایتیمکده ایم . ولیکن تلقین و تبیین
ایتدیکم یرده بر طاقم قول اقلر وار که حق استماعدن
سد، و بر طاقم ذهن لر وار که حق تدبردن صد
(منع) اولنمشدر . و بر بلوکده خلق وار که
غفلتدن دوشمنش اولان دوشک کندی لری نه
خوابگاه، و آنلر (فهد) دینیلن حیوان کبی
همیشه او یوقلامقده بولندقلرندن دیده لری قلیل
الانتباهدر . یارب ! سن او کلمات ایچون اهل سنته
منسوب آداب سنییه و حسن بصرییه منسوب
مواعظ حسنه یه راغب ذوات عطا ایله . و آنک
مزین اولان منسوجاتی و صورت مخصوصه ده

اصاغه ايدلمش حلياتي ايله زينتياب اولمغه اظهار
 سرور وخواهش ايدجك كيمسه لر پيدا ايله .
 وراضى اوله جغك احوالى اكتسابه دكين سن
 بزه دستكير اول . و مريض اولان قلبيره مداواته
 بزى موفق ايله . سن كندى قوللرينك هر كسدن
 يقينى واجابت واغائه شانندن اولانلرك بهينى سين .

(١) قرار = كلام
 قر = بردت . ظهور مرت

— كلمات نابغه —

﴿ السَّنةُ مِنْهَاجِي، وَمِنْهَاجِي ﴾ سنت سنیه
 بنم مسلکمدر سن ده آندن كل يعنى سنت سنیه یه
 سلوک بنم داب ديرنم اولوب دائما آندن آيرلمديغم
 کبی سن ده هيچ بروقتده آندن آيرلمه .
 ﴿عَيْنِي تَقَرَّبِكُمْ، عِنْدَ تَقَرَّبِكُمْ﴾ سزى کوردکجه
 کوزم سوينور .

﴿ حَبَّذَا الْوَادِقُ إِذَا رَعَدَ، وَالصَّادِقُ إِذَا
 بزم

وَعَدَّ) یاغمورلی بلوط کورله دیکی وقتده
 و طوغری سوزلی آدم وعد ایتدیکی وقتده
 نه کوزلدر. ^{جمع} ^{عزمه = جزه و غیره} ^{مفاسد}

(رُبَّ زَعَمَاتٍ، یُسَمَّیْنَ عَزَمَاتٍ) بعض
 ظنون فاسده واردرکه کندولرینه نیت قویه
 معناسی ویریلور.

(الْأَبُ أَعْرَفُ وَأَشْرَفُ، وَالْأُمُّ أَرَامٌ وَأَرَأْفُ)
 بابا والدهن زیاده معروف وشریف اولوب آناده
 پدرن زیاده شفقتلی ورافقلیدر.

(الْكَرِيمُ يُنْشِئُ بَارِقَةً هَطْلِيَةً، وَلَا يُرْسِلُ
 صَاعِقَةً مَطْلِيَةً) صاحب کرم صغاناقلی یاغمورکبی
 اولان عطا سخابنی سوق ایدوب تأخیر صاعقه سنی
 کوندرمز یعنی علامت احسانتی سوق ووعدینی
 انجاز ایلر.

(أَرْضَى النَّاسَ بِالْخَسَارِ، بَايَعُ الدِّينَ بِالدِّينَارِ)
 ناسک زیانه اک راضیسی دینی دینار ایله صاتاندر.

﴿اللَّحِيَّةُ حَلِيَّةٌ، مَا لَمْ تَطُلْ عَنِ الطَّلِيَّةِ﴾ صقال
بیونی آسمدقجه زینتدر .

﴿أَيُّ مَالٍ أُدِيَّتْ زَكَاتُهُ، دَرَّتْ بَرَكَاتُهُ﴾ زکاتی
ویریلن مالک برکتی چوق اولور .

﴿يَابُنَيَّ قِ فَاكُ، مَمَّا يَفْرَعُ قَفَاكُ﴾ اوغلیغزم!
قفاکی ازه جک شیدن آغزکی وقایه ایت یعنی
آغزکه کلن لاقردی بی سویله مه .

﴿مَنْ زَرَعَ الْإِحْنَ، حَصَدَ الْحِنْ﴾ عداوت
تخمنی اکن مشنقتلر بیجر یعنی کوتولک ایدن
کوتولک بولور .

﴿مَا كَثُرَتِ الْمُقَالََّةُ، بَعَثَتِ مُقَالََّةُ﴾ چوق
سویله مک خوش کور یله جک قباحترلدن دکلدر .

﴿الْأَمِينُ آمِنٌ، وَالْحَائِنُ حَائِنٌ﴾ امین آدم
امانده وخائن آدم هلاکده در .

﴿أَنْتَ مِنَ النَّسْوَةِ، مَنْ إِتَّخَذَ النَّسْوَةَ أُسْوَةً﴾
وانت = اضم وارن
مقتدا

قادينلری پيشوا اتخاذايدن كيسه قادينلردن
قاديندر يعنى مرد دكلدر.

(قَدْ جَمَعَ الْأَصْلَ وَالْفَرْعَ، مَنْ تَبَعَ الْعَقْلَ
وَالشَّرْعَ) عقل و شرعه تابع اولان آدم اصل

و فرعى جمع ايتمش اولور.

(مَا لِلْفُسَّاقِ مِنْ حَمِيمٍ، غَيْرُ غَسَاقٍ وَحَمِيمٍ)

فسقه ايجون غساق و حميم دينلان اشربه جحيميه دن
ماعدا حميم يعنى يقين دوست يوقدر.

(الْمُتَّقُونَ فِي ظِلَالٍ وَسُرُرٍ، وَالْجُرْمُونَ فِي

ضَلَالٍ وَسُعُرٍ) متقيلر كولسكه لرده و اريكه لرده

و مجرملر ايسه دنيا جهتيله ضلالده و آخرت
جهتيله دوزخده درلر.

(لَيْسَ مِنَ الشَّرَفِ وَالْكَرَمِ، عَادَةُ الشَّرِّ

و الْقَرَمِ) آج كوزليك عادتى شرف و كرمدن

معدود دكلدر.

(اللَّيَالِي مَا خِلْدُنَ لِذَاتِكَ، أَمْحَالَهُنَّ مَخْلِدَاتِكَ؟)

غيبه اخزانه خال = نظمه